

David di Fiore na zahajovacím koncertě festivalu

nejstarší brněnské varhany z roku 1728, nacházející se v působivém interiéru loretánské kaple minoritského kostela. Rekonstruované historické varhany, vhodné zvláště pro interpretaci barokních skladeb, slouží uměleckým činům stejně již třetí sezónu. K zajímavostem patří, že byl (ve své kategorii) vyhodnocen jako nejlepe opravená památka Jihočeského kraje v roce 2017.

Letošní ročník varhanního festivalu byl interpretačně velmi vyrovnaný, vzpomínáme alespoň na jeho nepozoruhodnější okamžiky. Festivalový program zahájili (29. 5.) jezuitským kostelem americký varhaník **David di Fiore**. U měle s hláskými kórnými zaujal svou brilantní hrou a muzikalitostí již od prvních tónů. Na úvod zarádil ukázký renesanční hudby: nejdříve *Tanční suita* neznámého tvůrce z 16. století a *Rondeau* anglického skladatele **Johana Bulla**. Zdařile vyjádřil svěží melodicko-rytmickou invenční skladeb, nápaditost a rozmanitost jejich hudebních myšlenek. Kompozicemi z varhanní tvorby *Françoise Couperina* naopak navodil nejdříve snivou, kontemplativní náladu, již vystřídal energická témata fug. Svě interpretací mistrovství a schopnost vyjádřit kontrastní hudební výraz prokázal také v druhé části večera. Nejdříve zazněl jeho podání posluchačsky ptažlivý *Pièce héroïque César Francka*. V promyšlené interpretaci vynikla monumentalita i hrůznost obou témat, vše ve skusné míře a s patřičnou gradací. V *Gymnopédii č. 1 Erika Satieho* umělec podtrhl elegantní charakter kompozice, její melodickou zpěvnost i houpavý ráz. Večer vyvrcholil závěrečnou částí *Première symphonie d moll, op. 42 Félixe Mendelsohna*. Pozoruhodnou dramaturgií programu do tvářelo také vystoupení čteny smíšeného pěveckého sboru **Ars Brunensis Chorus**, strídavě řízeného sbormistry **Danem Kalouskem** a **Josefem Javorou**. V provedení tělesa zaznělo pět *Brucknerových* motet a cappella a dvě skladby pro sbor a varhany: hymnus *Svatý Václav* z cyklu *České vigílie. Intonátní Tučapského a Alkida Petra Ebena*. Varhanní spolupříspě se ujal **Jiří Lang**, zástupce nejmladší generace českých varhaníků. Zvukově vyrovnaný, intonačně přesvědčivý a kultivovaný projev členy pěveckého tělesa dobře propojoval varhanní hudbu, zvláště skladby Tučapského a Ebena umocnil slavnostní atmosféru v chrámu.

Krásnou hudbou byl naplněn také druhý koncert v jezuitském kostele (5. 6.), kdy se brněnskému publiku představila varhanice **Michaela Káčerková** a violistka **Kristina Nouzovská**

Michaela Káčerková za varhanními v jezuitském kostele Nanebevzetí Panny Marie

Fialová. U tento program byl velmi dobře koncipován, posluhači se mohli nechat unášet vybranými díly napříč různými hudebními styly a výraz. Sólové varhanní skladby i kompozice z oblasti komorní tvorby – pro violu a varhany – byly interpretovány s technikou precizností, bravurou a vysokou mírou muzikalit. Obě umělkyně prokázaly vytříbený smysl pro barvu zvuku, interpretační výstavbu díla, navíc se představily nejen jako vynikající sólistky, ale i komorní hráčky, s výtečnou schopností pro cilliovu souhru. Varhanní dílo zastupovaly skladby *Georgia Vajfara, Johanna Sebastiana Bacha, Félixe Mendelsohna-Bartholdyho* a dále brněnského skladatele *Cláuda Koubka* nebo někdejšího varhaníka a ředitele kůru katedrály sv. Petra a Pavla v Brně *Františka Musila*. Michaela Káčerková vyzvedla specifika jednotlivých skladeb s vkusem a patřičným uměleckým nadhledem. V sestavě viola a varhany zazněly tři skladby, Kristina Nouzovská Fialová se nejdříve ujala sólového partu v jedné z *Iivaldiho* sonát. Dialog mezi violou a varhanní se naplno rozeznal zvláště ve skladbách *Prière (Modlitba) Camille Saint-Saënsa* a *Fantazii pro violu a varhany „Rorate caeli“* od *Petra Ebena*. S nálehavými a vroucími tóny vylol v Saint-Saënsově Modlitbě souzněla interpretace varhanního partu, v Ebenově skladbě uopovídalo zajímavý profilání zvukových vrstev obou nástrojů a vzájemný hudební soulad obou interpretů.

K vrcholům letošního Brněnského varhanního festivalu patřilo vystoupení **Hany Bartošové**, která připravila společně s hercem **Vladimírem Krátkým** a svým žákem **Zdeňkem Gotvaldem** monotematické večer v jezuitském kostele (19. 6.). V jejich podání zaznělo pozoruhodné dílo *Petra Ebena* a *Jana Amose Komenského Labyrint světa a ráj srdce*. Kompozice byla zařazena do programu festivalu ke skladatelově poetičtější letos si připomínáme jeho nedožití 90. narozeniny. Vysoká působnost díla je dána nadčasovostí komenského textu a jeho mistrovským hudebním ztvárněním Petrem Ebenem. Skladatel v souvislosti s kompozicí uváděl: „*Čelá atmosféra textu není idylickou procházkou světem, ale božským, satirickým, bizarním a někdy taktika apokalyptickým pohledem na svět – a takový je i charakter hudby.*“ Hlavní myšlenka díla vyzněla v promyšlené a strhující interpretaci všech akterů večera v plné míře. Ba a to vše – s vědomím o její aktuálnosti. Hlavní iniciátorka večera, varhanice Hana Bartošová, na níž současně spočívala celá příprava a realizace BVF, prokázala hluboký smysl pro vešitru se

do uměleckého odkazu skladby. Vynikající interpretací a brilantní registrací se jí podařilo podtrhnout charakter jednotlivých částí a vytvořit tak pozoruhodně barevný hudební obraz. Technicky vbrusněná hudební i slovesná složka skladby tvořily kompaktní celek, umělcům se podařilo uplatnit bohatou škálu výrazových prostředků a přesvědčivě hlumocit odkaz díla. Hana Bartošová ozvláštnila kompozici také začleněním vokální a sečnické složky.

Závěr Brněnského varhanního festivalu patřil již zmíněnému koncertu prof. **Alexy Veselého** a jeho bývalého žáka **David Postráneckého**. Významná česká varhanice, zakladatelka varhanního festivalu a někdejší rektorka Janáčekovy akademie múzičeských umění v Brně, potěšila publikum svou hrou v den svých 96. narozenin. Nejdříve vzdala hold českému varhaníkovi, cembalistovi a mj. propagátorovi Mozartova díla *Janu Křtiteli Kuchařovi*, od jehož úmrtí letos uplynulo 190 let. Kuchařova *Fantazie d moll* byla přednesena s obdivuhodným elánem a smyslem pro charakter díla. Alena Veselá vyzvedla bohatost hudebních myšlenek ve skladbě, její melodický potenciál, včetně jemných koloratur, vkusnou registrací podtrhla působnost fantazie – od nejjemnějších valérů až po výrazně akordické pasáže. Následovaly tři ukázky z díla *Livre d'Orgue* francouzského barokního skladatele *Nicolas de Grignyho*. Úvodní *Dialogue*, komponovaný v souladu s názvem jako pravidelné střídání témat, upoutal posluchače mimořádnou zvukovou barevností. Interpretka velmi zdárně podtrhla obě vrstvy hudebního rozhovoru, evokujícího hru na otázku a odpověď. Podobný ráz měla i závěrečná skladba *Dialogue sur les Grands Jeux*, kde byla v souznění se záměrem autora ještě více zdůrazněna hravost motivu ve skladbě, kontrastní části mezi oběma kompozicemi byl melodický, místy až zádušný *Bécot de Tierce en Taille. David Postránecký* zvolil na úvod svého vystoupení dvě nečekaně působící (avšak nikoli bez technických nároků na interpretu) chorální předehry *Johanna Sebastiana Bacha*. Následující *Preliudium a fuga na B-FC-II Fernése Liszta* strhlo publikum od samého začátku. Náročná Lisztova skladba byla provedena s technickou bravurou, smyslem pro výstavbu monumentální romantické skladby. Umělec plně uplatnil své schopnosti pro dynamiku, agogiku a dramatictost díla, vše bylo naplněno ve skusné míře. Zcela odlišné hudební vyjádření přinesla ukázka hudby 20. století, resp. druhá část z cyklu *Cesty pro varhany Lubše Sluky*. Po více vrstevnaté a častými disharmoniemi oplývající *Slukově Cestě ticha* následovaly vy-

Alena Veselá vzdává hold královskému nástroji, po jejím boku Hana Bartošová a David Postránecký.

Alena Veselá vzdává hold královskému nástroji, po jejím boku Hana Bartošová a David Postránecký.

nikající *Postráneckého* improvizace na témata *dvou antífon Kristus vítězí a Slávy si, Bože*, jimiž přesvědčil publikum o svém improvizacním mistrovství. Posluchači zcela zaplněného kostela ocenili mimořádnost hudebního večera – i svěží a čilou jubilanťuku – dlouhým potleskem vestoje.

Letošní ročník Brněnského varhanního festivalu potěšil velké množství posluchačů včetně mnohých uměleckých výkonných a prostou nabídkou programů. Vedle varhaníků z USA, Itálie, Maďarska, Polska, Slovenska a České republiky se o vysokou úroveň festivalu zasloužili také interpreti z dalších uměleckých oborů. Vysoká návštěvnost koncertů dokládá, že festival je vyhledávanou kulturní akcí, která má nejen své trvalé příznivce, ale nachází také nové posluchače z řad mladé generace. Opět se prokázalo, že nadčasové poselství hudby dokáže stmelovat lidská společenství. Tato historicky prověřená zkušenost je významným příslibem do budoucna. Popřejme tedy Brněnskému varhannímu festivalu šťastné vykročení do jubilejního 40. sezón s novými uměleckými počiny, které najdou cestu k srdci publika. ■

FORFEST 2019

Olomouc, Dům sv. Václava; Kroměříž, zámek, muzeum

▶ Vojtěch Mojžíš

Na přelomu června a července vyvrcholil již 30. ročník mezinárodního festivalu současného umění Forfest (26. 4.–31. 8. 2019). Hostila jej nejen domovská Kroměříž se svými půvabnými zahradami a krásnými koncertními prostory, ale i další moravská města Olomouc, Strážnice a Hodonín. Ač těžké Forfestu spočítat v hudebním oboru, zastřešuje i sympatické aktivity vytvářené a multimedialní.

První koncert se odehrál již v neděli 9. 6. v Dómu sv. Václava v Olomouci, koncentrovány proud rozmanitých koncertních a systematických akcí se však uskutečnil převážně v druhé polovině měsíce v prostorách arcibiskupského zámku v Kroměříži. Vzhledem k tomu, že program byl rozrzen do téměř čtyř měsíců, není možné zmínit se o všem. Předkládám proto jen několik postřehů z konce června.

Zvláštní pozornost dramaturgie byla věnována letošním jubilantům. Ze skladatelské tvorby *Jana Güssmanna* zazněla na úvodním koncertě se souborem **Brno Contemporary Orchestra** řízeným **Pavlem Šnajdrem** jeho orchestrální portréty *Anima animam invocat*. V rámci autorského portréty *Vojtěcha Mojžíše*, který se uskutečnil v pátek 21. 6. v Obrazárně zámku, zazněla celkem čtyři díla v podání **kvarteta Martiná**. Na úvod *Smyčcový kvartet č. 7 Bohuslava Martiná* a na závěr *Smyčcový kvartet „Labyrint světa a ráj srdce“ Petra Ebena*. Letošní sedmdesátý Vojtěcha Mojžíše připomněl provedení jeho *Smyčcového kvarteta č. 2a Smyčcového kvarteta č. 3*, zabuzených do střední části večera. Oba dva uvedené Mojžíšovy kvartety jsou skladami jednosměrnými a lze je charakterizovat jako vyjádření niterných prožitků autora. Společným rysem všech skladeb večera je pak hustá faktura klavírní permanentně a stejným dílem vysoké nároky na každého z hráčů tělesa. Martinovci se zaujatěmu publiku představili suverénní a vysoce profesionálním přístupem.

Forfest připomněl i dva předčasné uzavřené umělecké životní osudy skladatele Josefa Adamíka a Arneho Linky. Dílu *Josefa Adamíka* byl věnován jeden celý koncert v Obrazárně zámku. V pondělí 24. 6. tam v podání brněnského **Parnas kvintetu** zaznělo v obnovené premiéře pozoruhodné Adamíkovo dílo, *Ostrov bratřek*. Škoda, že se nepodařilo zcela naplnit autorův záměr, kterým je konfrontace zvuku tradičních hudebních